

UDC (УДК) [378.6.016:351.74]:34-057.86](477)

Басиста Ірина Володимирівна,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ
e-mail: basysta-i@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9707-7386

Йосифович Данило Ігорович,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ
e-mail: yosyfovych_danylo@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-5510-9781

**ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ «ПРАВО»
ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ:
ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Анотація. Подано окремі переконливі аргументи щодо нагальності, доцільності та перспективності підготовки фахівців у галузі «Право» закладами вищої освіти МВС України, зважаючи на історичні передумови їх створення, сучасний стан діяльності та наявні виклики, які стоять перед правоохоронною системою загалом.

Не вважаємо цю публікацію єдиним переконливим аргументом для обстоювання нашої, задекларованої вище, наукової позиції, а лише власною спробою приєднатися до пошуків раціонального зерна в означеній глобальній проблематиці.

Ключові поняття: відомча освіта, реформування, заклади вищої освіти, освітній процес, вищі військові навчальні заклади (заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання).

Basysta Iryna,

Doctor of Legal Sciences, professor,
Professor at the Department
of Administrative Law and Administrative Procedure
Lviv State University of Internal Affairs
e-mail: basysta-i@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9707-7386

Yosyfovych Danylo,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Head of the Department
of Administrative Law and Administrative Procedure
Lviv State University of Internal Affairs
e-mail: yosyfovych_danylo@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-5510-9781

**TRAINING OF PROFESSIONALS IN THE FIELD OF «LAW»
BY THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS
OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE:
HISTORICAL BACKGROUND, MODERN STATUS AND PROSPECTS**

Abstract. In the article some convincing arguments have been provided regarding the urgency, expediency and prospect of training specialists in the field of “Law” by the higher educational establishments of the Ministry

of Internal Affairs of Ukraine, based on the historical background of their creation, current state of activity and existing challenges that law enforcement system must cope with in general.

It is agreed that the training of specialists in the field of «Law» at the higher educational establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine should be continued on the basis of the most important considerations regarding the security situation in our country.

As it is proved that the higher educational establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine have repeatedly demonstrated the ability to accumulate positive achievements and actual opportunities for development and improvement, we believe that the existing experience should be extended. In this field, a thoughtful opinion of the graduate should take the primary place, because he has the right to give us, scientific and pedagogical staff, the assessment, having tested his skills and practice.

Definitely, among other things, we advocate a partial and gradual change of teaching methods, moving from the traditional planning of training classes, to the proactive approach of the educational process for the purpose of mastering not only students' skills but also abilities.

For this purpose, the scientific and pedagogical workers of the higher educational establishments with specific conditions of study have practical, methodological and scientific experience, methodological developments and material and technical base. It is not necessary to stop on this path, because we consider the teaching process, the process of our own learning and improvement, as well as through the modernization of training courses and the educational process as a whole.

We do not consider this publication to be the only convincing argument for upholding our scientific position declared above, but merely the authors' attempt to join to the search for rational grain in this particular global issue.

Key concepts: departmental education, reformation, higher educational establishments, educational process, higher military educational establishments (higher educational establishments with specific conditions of study).

DOI 10.32518/2617-4162-2020-1-8-14

Вступ

Ідея цих науково-практичних роздумів виникла, по-перше, як певні проміжні підсумки власної і практичної, і науково-педагогічної діяльності, по-друге – це наша реакція на тривалі реформи в правоохоронній сфері та освіті, по-третє, що найважливіше – це стан безпекової ситуації у державі.

Ми не є першопрохідцями, оскільки історичний ракурс проблематики вже досліджував А. А. Токман та інші вчені, а обстоювання позицій відомчої освіти на юридичних шпальтах здійснювали М. І. Ануфрієв, К. Л. Бугайчук, І. М. Совгір. Своєю чергою, плідною була критика роботи відомчих навчальних закладів від В. С. Венедиктова та інших дослідників.

Тобто, дискусія щодо доцільності існування, місця і ролі відомчої освіти триває вже не одне десятиліття. Прихильники та опоненти фактичної можливості якісної підготовки фахівців у закладах вищої освіти МВС наводять власні, на їх погляд, переконливі аргументи на обстоювання своїх думок. На нашу думку, то не варто відкидати загалом і критику відомчої освіти, і позитивні відгуки на її користь.

У цій публікації спробуємо висловити свою наукову позицію, яка, звісно, теж зазнає критичних зауважень, але сподіваємося на конструктивну, толерантну дискусію.

Метою запропонованих читачу наших роздумів, передусім, є ідея обстоювання місця і ролі відомчої освіти у підготовці фахівців у галузі «Право». Спробуємо довести через істо-

ричний дискурс, результати реформаційних процесів, сучасний стан діяльності, що заклади вищої освіти МВС України здатні ефективно не лише існувати, а й розвиватися, імплементуючи позитивні національні та міжнародні освітні новації. Ставимо перед собою завдання дати відповіді на питання: Чи були історичні передумови формування професійного ядра у відомчій освіті? Наскільки гнучкою та здатною до виважених змін є відомча освіта? На які об'єктивні передумови варто зважати та які механізми варто задіювати для якісної, професійно-орієнтованої підготовки випускника-фахівця?

Доведено, що заклади вищої освіти МВС України вже неодноразово демонстрували здатність до накопичення позитивних здобутків та фактичні можливості розвитку і удосконалення.

Оскільки ми констатували корисні результати від максимального запровадження до навчального процесу діяльнісних складових через чотириетапний поділ заняття (вичленення теоретичної, практичної, тестової та самостійної складових), то, звісно, закликаємо до поступової зміни методик викладання, відходу від традиційного планування навчальних занять.

1. Чи були історичні передумови формування професійного ядра у відомчій освіті?

Погоджуємося із тим, що коли йдеться про юридичну професію, частіше за все мають на увазі представників класичної юридичної професії – адвокатів, суддів, юристів-викладачів, а ось представники правоохоронних орга-

нів завжди стоять осторонь. Проте в них теж є проблеми, на які потрібно звертати увагу, шукаючи шляхи їх вирішення, зокрема щодо надання вищої юридичної освіти у відомчих навчальних закладах. Відомча освіта – це система, яка ефективно працювала протягом багатьох десятків років, продовжує працювати і має достатньо переваг. Зокрема, це потужна навчально-матеріальна база, доволі високий науковий потенціал та й конкурс до цих закладів був і є досить серйозним [1].

Говорячи про витоки становлення відомчої освіти, ми вже неодноразово зверталися до результатів досліджень своїх колег, які цілком аргументовано переконали нас в тому, що оскільки створення спеціалізованих навчальних закладів для підготовки поліцейських тривалий період часу не було в пріоритеті, то й працівниками поліції нерідко ставали фахівці без юридичної освіти. Водночас, значна кількість працівників мали військову освіту, яку здобули у відповідних навчальних закладах. Така тенденція зберігалася аж до 50-х років ХХ століття [2, с. 181–188].

На наш погляд, така ситуація, з огляду сучасних підходів, не була ідеальною для формування фахових умінь та навичок поліцейських, але ж за умов вельми стабільного тогочасного законодавства, наявного правового поля й катастрофічною назвати її не доводиться. Варто зазначити, що за таких реалій починаючи з ХVІІІ століття свого зародження, а потім і розвитку зазнають кадетські корпуси, які, очевидно, й знаходилися у витоків сучасних відомчих закладів освіти [2, с. 183].

Звісно, що в історичному розрізі ми знаходимо і критичні відгуки про систему підготовки в кадетських корпусах, водночас повністю поділяємо аргументи дослідників на користь того, що їх вихованці, серед іншого позитиву, славилися задатками офіцерської честі та гідності [2, с. 183]. Вважаємо, що сучасні відомчі навчальні заклади, поряд із наявною правильною тенденцією діяльнішого підходу у навчанні, мають постійно розширювати горизонти етичного виховання, не лише формування моральних якостей, а й глибокого патріотизму, офіцерської честі тощо. Схильні вважати, що сучасним викликам, які стоять перед правоохоронною системою здатні протистояти фахівці, які поєднують в собі не лише компетентності, освітні, професійні якості, а й виділяються переліченими вище та іншими моральними, етичними, політичними, комунікативними, естетичними, ну й звісно фізичними рисами тощо.

Тривалий період існували такі стереотипні переконання, що вищі навчальні заклади системи Міністерства внутрішніх справ Укра-

їни не повною мірою здатні забезпечити гідний методичний рівень навчального процесу, як і якісний склад науково-педагогічних працівників [3, с. 138–141]. Окремі дослідники закликали упорядковувати підготовку категорій працівників тим чи іншим закладом освіти, визначати провідні вищі заклади, приводити у відповідність до професійних потреб та змісту єдиної державної освіти України робочі навчальні програми, тематичні і навчальні плани, поглиблювати здійснення прикладної спеціалізації навчання тощо [4, с. 161].

Загалом ми схильні вважати, що поряд із критичними зауваженнями все ж таки відомча освіта є конкурентною, вона здатна зберегти і у подальшому продовжувати формувати та нарощувати професійне ядро.

2. Наскільки гнучкою та здатною до виважених змін є відомча освіта?

Можемо засвідчити, що всі вищезазначені та інші заходи-рекомендації втілювалися у відповідних концепціях, програмах, наказах, інструкціях МВС тощо, реалізовувалися досить швидкими темпами, і мали, в результаті позитивну динаміку. Водночас, для демонстрування стабільних позитивних показників, закладам вищої освіти загалом, зокрема й ЗВО системи МВС України, не вистачає зважених підходів до їх реформування. Система освіти потребує певної стабільності, тоді стає можливою акумулювати власні передові знання та здобутки, технології, зростити плеяду науковців, сформувати наукові школи. Реформи звісно потрібні, але ж не повсякчасні... Нерідко позитивні прагнення імплементувати чужий, не завжди корисний для нас досвід, приводять до деструкції. Водночас погоджуємося, що нагальним є виховання фахівців нової генерації, якісно-освітні параметри яких мають відповідати вимогам сучасної правоохоронної практики. З таким завданням може впоратися лише така відомча освіта, яка здатна до розвитку й удосконалення [4, с. 159]. І про таку її здатність неодноразово підкреслювали і керівники МВС України, ректори провідних закладів вищої освіти системи МВС України. Серед іншого, актуалізували те, що реалізується нова парадигма освіти, невід'ємними ознаками якої є фундаментальність, цілісність та спрямованість на особистість; суттєва диверсифікація і адекватне реагування на кон'юнктуру попиту практичних органів; безперервне підвищення освіченості співробітників, підготовлених до «освіти протягом усього життя» на відміну від «освіти на все життя» тощо) [5, с. 16].

Попри сутнісні позитивні тенденції, доводиться констатувати і не надто жваві процеси та позитивні зрушення за окремими позиціями.

Так, методики викладання вже тривалий час є тим питанням, яке не лише обговорюється, а й є «заговореною» проблемою. Більше десятиріччя ми також є активними учасниками різноманітних науково-практичних і методичних семінарів, конференцій тощо за цією тематикою. Такі заходи є корисними, адже й справді нині життя ставить досить високі вимоги до навчання та виховання майбутнього юриста. На жаль, у суспільстві більше десятиріччя панує не надто добра думка про рівень підготовки юристів, які отримують диплом про вищу освіту [6].

3. На які об'єктивні передумови варто зважати та які механізми варто задіювати для якісної, професійно-орієнтованої підготовки випускника-фахівця?

Констатуємо, що суттєва кількість негативних відгуків стосуються не лише закладів вищої освіти МВС України, а й інших закладів вищої освіти України. На наш погляд, проблема криється не у приналежності закладу освіти, а як засвідчують результати аналітичного дослідження «Стандартизовані освітні вимірювання 2018 року у вищій юридичній освіті» (проводилося та оприлюднене за авторства експерта Координатора проєктів ОБСЄ в Україні, президента Міжнародної громадської організації «Універсальна екзаменаційна мережа» – Мудрук С. О.) є ціла низка причин існуючого стану справ, які прямо чи опосередковано впливають на якість освіти та освітніх послуг. Це дослідження, серед іншого, презентує комплексний аналіз якості освітніх послуг, що надаються правничими школами на основі результатів зовнішнього незалежного оцінювання при вступі на магістерські програми із спеціальності «Право» та «Міжнародне право» у 2018 році. Дослідження також демонструє здатність правничих шкіл розвивати навчальний потенціал студентів на основі порівняння даних вступної кампанії відповідного року із даними вступу на бакалаврські програми, а також якість компетенцій, набутих студентами залежно від форми навчання, типу ЗВО, способу фінансування та ін. Крім цього, у дослідженні відображено актуальний стан якості навчання іноземним мовам на бакалаврських програмах із права [7, с. 120–122].

Підбиваючи підсумки за результатами дослідження, експерти, серед іншого, рекомендують переглянути обсяги і програми навчання окремих предметів на бакалавраті (це стосується і юридичних дисциплін); під час розробки тестових блоків, зокрема предметних тестів, насамперед, їх варто конструювати так, щоб отримані результати дали змогу відобразити специфічні предметні компетенції, а в

навчальному процесі акцент потрібно робити на їх прививання. Встановлено, що вивчення іноземної мови на непрофільних бакалавратах не дає змогу зберегти шкільні досягнення в оволодінні іноземною мовою, у середньому по Україні таке призводить до зниження компетенцій читання і застосування іноземної мови в порівнянні з стартовим рівнем під час вступу на бакалаврат. Рівень володіння іноземною мовою майбутніми магістрами в середньому є незадовільним. Рекомендовано, як необхідне і пріоритетне більш широке впровадження використання саме стандартизованих тестувань з іноземної мови для забезпечення хоча б найнижчих загальнодержавних стандартів володіння іноземною мовою здобувачами вищої освіти на магістерському рівні. Констатовано, що хоча і великими зусиллями, але вдалось привернути увагу регуляторів до необхідності і можливості виконання прогнозування, аналізу впливу, що базується на накопиченому досвіді використання стандартизованих освітніх вимірювань у вищій школі [7, с. 120–122]. На нашу думку, всі висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження є дуже важливими, водночас, віримо, що ті з них, які наголошують на необхідності виконання прогнозування, аналізу впливу, що базується на накопиченому досвіді використання стандартизованих освітніх вимірювань у вищій школі, стануть для українських регуляторів у освітній сфері пріоритетними.

Нас турбує проблематика «...що не так в українській юросвіті?», тому намагаємось під час формування власних рекомендацій, вироблення своїх підходів до навчального (як зараз його глобальніше іменують – освітнього) процесу, зважаючи на різноманітні погляди: це погляди міжнародних експертів та знаних українських і закордонних науковців, практиків (слідчих, суддів, адвокатів, прокурорів та ін.), досвід колег-викладачів, а особливо варто вчасно почути власного студента. Свого часу довелось ознайомитися із емоційною реакцією випускника про те, що «...у той час, коли визнані університети світу вдосконалюються та виходять на новий рівень надання освітніх послуг, українські вищі навчальні заклади через низку причин не можуть досягти їхнього рівня конкурентноздатності». У публікації вказувалося про надмірний вплив держави на освіту в Україні; про «шаблонність для кожного вищого навчального закладу, тестування, тоді як основним у навчанні студента-правника має бути формування вміння критично мислити, аналізувати ситуацію та робити висновки»; про кризу юридичної освіти (значна кількість навчальних закладів не здатні готувати кваліфікованих юристів) та

«кризу керівництва нею»; про «внутрішньоуніверситетські причини – корупцію, застарілість управління, недосконалість системи дисциплін, які український студент має опанувати, не зважаючи на власні уподобання, застарілість поглядів професорсько-викладацького складу на викладання (велика кількість світил вітчизняної науки не схильні до глобальних змін у вищій правовій освіті)» [8]. Таку критику ми почули і сприйняли. Почув, очевидно, її і законодавець, свідченням чому є окремі положення чинного Закону України «Про вищу освіту», де задекларовано не лише автономію закладів вищої освіти, а й академічну добросовісність, академічну мобільність та свободу тощо [9]. Очевидно, прийшов час практично втілювати ці декларації. Певні кроки вже зроблено, але ж їх варто продовжувати...

Деякі роки поспіль юридична спільнота дискутує над проектом Концепції розвитку юридичної освіти (щодо назви якої було і є десяток варіацій, не говорячи вже про її змістове наповнення) [10]. Своєю чергою вищі військові навчальні заклади (зклади вищої освіти із специфічними умовами навчання) (саме так вони нині іменуються у п. 6 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту») певним чином «забуті» розробниками Концепції розвитку юридичної освіти. Підставною, свого часу, вважаємо критику попередніх редакцій цього документу, яка оприлюднена від тих фахівців, які вказували, що «...в переліку правничих шкіл, що пропонуються проектом Концепції, відсутні вищі навчальні заклади зі специфічними умовами навчання, що входять до сфери управління МВС України і готують фахівців за спеціальністю 081 «Право». Невизначеним є питання щодо місця та стандартів підготовки фахівців для Національної поліції України, Національного антикорупційного бюро, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Національного агентства із запобігання корупції. Також концепцією не визнається професійною діяльністю в сфері права діяльність фахівців, що здійснюють забезпечення національної безпеки, прав і свобод громадян, зміцнення правопорядку та законності в державі, протидію корупції (слідчі, фахівці в сфері превентивної діяльності, оперативні працівники, детективи антикорупційних органів). Зазначені недоліки фактично позбавляють вищі навчальні заклади, що входять до системи МВС України здійснювати підготовку фахівців з вищою юридичною освітою за державним замовленням, а також фахівців з вищою юридичною освітою за кошти фізичних та юридичних осіб, що є неприпустимим, оскільки це крок до декваліфікації слідчих, оперативних працівників тощо, що негативно позначиться на безпеці кожного громадянина України та на

загальному стані забезпечення публічної безпеки та порядку в державі» [11, с. 2–3].

МВС України, розуміючи реформаційні процеси в освітньому просторі, відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення про Міністерство внутрішніх справ України та з метою вдосконалення системи підготовки фахівців для потреб органів Міністерства внутрішніх справ України, формування єдиної політики в галузі відомчої освіти, створення науково обґрунтованої методологічної основи інноваційного розвитку системи освіти у МВС, оптимізації системи існуючих навчальних закладів із специфічними умовами навчання МВС та ЦОВВ, реалізації принципів безперервності освіти та якісного поєднання теорії з практикою, створення водночас ефективного та професійного кадрового ядра з кваліфікованих фахівців, які матимуть поглиблені теоретичні знання і практичні навички та будуть спроможні на високому професійному рівні захищати територіальну цілісність країни, її кордони, права, свободи та інтереси громадян, протидіяти злочинності, забезпечувати публічну безпеку і порядок у державі, – 25 листопада 2016 року затвердило Концепцію реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України та свого часу розробило План заходів щодо реалізації Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України [12].

Ми також підтримуємо позицію, що підготовка фахівців у галузі «Право» у закладах вищої освіти МВС України має бути продовжена виходячи із найважливішого – міркувань щодо безпекової ситуації у нашій державі. Інших аргументів щодо доцільності та нагальності підготовки фахівців у галузі «Право» у закладах вищої освіти МВС України можемо привести більше десятка, до яких неодноразово вже апелювали і науковці, і практичні працівники.

До того ж, заклади вищої освіти МВС України вже неодноразово демонстрували здатність до накопичення позитивних здобутків та фактичні можливості розвитку і удосконалення. Власним досвідом і працею в команді зі своїми колегами – викладачами, практиками (слідчими, адвокатами, прокурорами, експертами та іншими), представниками Організації з безпеки та співробітництва в Європі Координатора проектів в Україні можемо засвідчити той факт, що розробка тренінгів для працівників Національної поліції у виді чотириетапних бінарних занять та проведення таких тренінгів із навчальних курсів «Досудове розслідування у кримінальному провадженні», «Кримінальна процесуальна діяльність поліції», «Кримінальне процесуальне законодавство», «Взаємодія дільничних офіцерів поліції з громадськими формуваннями та підрозділами Національної поліції»,

«Профілактична робота дільничних офіцерів поліції», «Кримінальне провадження та методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», «Кваліфікація злочинів та засади кримінального провадження», «Охорона місця події», «Попередження насильства у сім'ї», «Перевірка документів та виявлення ознак підробки», «Складання процесуальних документів» та інших здійснювалися титанічними командними зусиллями, і звісно, не без зауважень та недоліків. Водночас, є вельми позитивні результати: реальне оволодіння слухачами уміннями і навичками за невеликі проміжки часу, які, звісно, вони мають «шліфувати» у повсякденній практичній діяльності.

Прагнемо втілити в навчальний процес і переконані, що принаймні не гірші результати можливо отримувати під час підготовки за аналогічною методикою фахівців у галузі «Право» у закладах вищої освіти МВС України. Варто запроваджувати практику поступового відходження від традиційних академічних лекційних занять, насамперед, це стосується практично-орієнтованих дисциплін; komponувати навчальне заняття таким чином щоб лише його четверта частина була присвячена короткому лекційному огляду, розбору ключових вузлів та визначенню проблематики і обсягу матеріалу для самостійного опрацювання (в межах 20 хвилин), а практична частина – відпрацювання завчасно запланованих навичок (вирішення кейсів, рольові ігри, відпрацювання сценаріїв із кримінальних проваджень) – до 70 хвилин. Із 8–10 тестів по попередній тематичі варто розпочинати заняття та виділяти

до 10 хвилин для обговорення отриманих під час їх вирішення студентами результатів.

Для цього наявні у науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання практичний, методичний і науковий досвід, методичні розробки та й матеріально-технічна база.

Висновки

Зважаючи на найважливіше – міркування щодо безпекової ситуації у нашій державі, підготовка фахівців у галузі «Право» у закладах вищої освіти МВС України має бути продовжена.

Оскільки доведено, що заклади вищої освіти МВС України вже неодноразово демонстрували здатність до накопичення позитивних здобутків та фактичні можливості розвитку і удосконалення, то вважаємо, що наявний досвід варто поширювати. На цьому поприщі зважена думка випускника має зайняти своє пріоритетне місце, адже він має право в кінцевому результаті, апробувавши свої уміння та навички на практиці, виставити нам, науково-педагогічним працівникам власну оцінку.

Звісно, серед іншого важливого, ми обстоюємо часткову і поетапну зміну методик викладання, відхід від традиційного планування навчальних занять, діяльнісний підхід до навчального процесу задля оволодіння студентами не лише уміннями, а й навичками.

Зупинятися на цьому шляху не доводиться, бо вважаємо процес викладання і процесом власного навчання та вдосконалення, а також шляхом модернізації навчальних курсів та й освітнього процесу загалом.

Список використаних джерел

1. Відомча освіта: яка вона? *Правовий тиждень: щотижнева інформаційно-правова газета*. URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=121217>
2. Токман А. А. Історичний аналіз проблем формування моральних якостей курсантів навчальних закладів МВС України. *Право і безпека: науковий журнал*. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ. 2008. Т. 7. № 2. С. 181–188.
3. Венедиктов В. С. Деякі напрямки методичного забезпечення навчально-виховного процесу в вузах МВС України. *Вісник Унів. внутр. справ*. 1996. Вип. 1. С. 138–141.
4. Совгир І. М. Відомча освіта як елемент системи кадрового забезпечення органів внутрішніх справ України. *Право і безпека*. 2005/4'2. С. 159–161.
5. Ануфрієв М. І. Становлення, розвиток та основні напрямки удосконалення відомчої багатоступеневої системи підготовки персоналу ОВС. *Вісник університету внутрішніх справ*. 1999. Вип. 9. С. 16–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_1999_9_5
6. Методика викладання: виклики часу. *Правовий тиждень: щотижнева інформаційно-правова газета*. 28.04.2009. URL: <http://http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&&newsid=121216>
7. Стандартизовані освітні вимірювання 2018 року у вищій юридичній освіті. Єдине фахове вступне випробування та Єдиний вступний іспит. Аналітичне дослідження. К. : Ваіте, 2019. 122 с. URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/422930>
8. Що не так в українській юросвіті: погляд випускника. *Правовий тиждень: щотижнева інформаційно-правова газета*. URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&&newsid=121320>
9. Про вищу освіту : Закон України в редакції від 09.08.2019. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
10. Концепція розвитку юридичної освіти (проект). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/konceptiya-vdoskonalennya-pravnichoyi-yuridichnoyi-osviti-dlya-fahovoyi-pidgotovki-pravnika>

11. Бугайчук К. Л. Реформування відомчої освіти МВС України: Концептуальні засади та наявні проблеми. URL: http://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/20_05_2017/pdf/83.pdf; <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2738>
12. Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 25.11.2016 № 1252 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 165 від 28.02.2017). 8 с.

References

1. Vidomcha osvita: yaka vona? [Departmental education: what is it?] *Pravovyy tyzhden: shchotyzhneva informatsiyno-pravova hazeta. (Law Week: A weekly newspaper)*. Retrieved from <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=121217> [in Ukr.].
2. Tokman, A. A. (2008). Istorychnyy analiz problem formuvannya moralnykh yakostey kursantiv navchalnykh zakladiv MVS Ukrayiny [Historical analysis of problems of formation of moral qualities of cadets of educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] *Pravo i bezpeka: naukovyy zhurnal. Kharkiv : Kharkivskyy natsionalnyy universytet vnutrishnikh sprav (Law and Security: A Scientific Journal. Kharkiv : Kharkiv National University of Internal Affairs)*, 7, 2, 181–188 [in Ukr.].
3. Venedyktov, V. S. (1996). Deyaki napryamky metodychnoho zabezpechennya navchalno-vykhovnoho protsesu v vuzakh MVS Ukrayiny [Some directions of methodical support of educational process in universities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Visnyk Univ. vnutr. sprav. (Bulletin of Univ. of Internal Affairs)*, 1, 138–141 [in Ukr.].
4. Sovhir, I. M. (2005). Vidomcha osvita yak element systemy kadrovoho zabezpechennya orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrayiny [Departmental education as an element of the system of personnel support of law-enforcement bodies of Ukraine] *Pravo i bezpeka. (Law and security)*, 4'2, 159–161 [in Ukr.].
5. Anufriyev, M. I. (1999). Stanovlennya, rozvytok ta osnovni napryamky udoskonalennya vidomchoyi bahatostupenevoyi systemy pidhotovky personalu orhaniv vnutrishnikh sprav [Formation, development and basic directions of improvement of departmental multistage system of training of the personnel of law enforcement agencies] *Visnyk universytetu vnutrishnikh sprav (Bulletin of the University of Internal Affairs)*, 9, 16–20. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnUvs_1999_9_5 [in Ukr.].
6. Metodyka vykladannya: vyklyky chasu. Pravovyy tyzhden: shchotyzhneva informatsiyno-pravova hazeta. [Teaching Methods: Challenges of Time. Law Week: A weekly newspaper]. 28.04.2009. Retrieved from <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=121216> [in Ukr.]
7. Standartyzovani osviti vymiryuvannya 2018 roku u vyshchiiy yurydychniy osviti. Yedyne fakhove vstupne vyprovuvannya ta Yedyny vstupnyy ispyt. Analitychne doslidzhennya. [2018 standardized educational measurement in higher law education. Unified professional entrance evaluation and unified entrance exam. Analytical research]. К. : Vaite, 2019. 122 Retrieved from <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/422930> [in Ukr.]
8. Shcho ne tak v ukrayinskiy yurosviti: pohlyad vypusnyka [What is wrong with the Ukrainian legal education: a graduate's view] *Pravovyy tyzhden: shchotyzhneva informatsiyno-pravova hazeta (Law Week: A weekly newspaper)*, 16.06.2009. Retrieved from <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=121320> [in Ukr.].
9. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrayiny [On Higher Education : Law of Ukraine] redaktsiya vid 09.08.2019. № 1556-VII, Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukr.].
10. Kontseptsiya rozvytku yurydychnoyi osvity (proekt). [The concept of legal education development (project)]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/koncepciya-vdoskonalennya-pravnichoyi-yuridichnoyi-osviti-dlya-fahovoyi-pidgotovki-pravnika> [in Ukr.].
11. Buhaychuk, K. L. (2017). Reformuvannya vidomchoyi osvity MVS Ukrayiny: Kontseptual'ni zasady ta nayavni problemy [Reforming the departmental education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Conceptual background and existing problems]. Retrieved from http://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/20_05_2017/pdf/83.pdf <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2738> [in Ukr.].
12. Pro zatverdzhennya Kontseptsii reformuvannya osvity v Ministerstvi vnutrishnikh sprav Ukrayiny : Nakaz MVS Ukrayiny vid 25.11.2016 № 1252 (iz zminamy, vnesenyymi z'hidno z Nakazom Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrayiny vid 28.02.2017 № 165). [On approval of the Concept of education reform in the Ministry of Internal Affairs of Ukraine : Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 25.11.2016 No. 1252 (as amended in accordance with the Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 28/02/2017 No. 165)], 8 [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 26.02.2020
прийнята до друку 18.03.2020

The article: is received 26.02.2020
is accepted 18.03.2020